

Beleidskader 'Cultuureducatie Opmeer'

Cultuur verbindt

Postregistratienummer

16.0004990

Beleidskader 'Cultuureducatie Opmeer'

Cultuur verbindt

Definitief

Versie	Status	Sector	Afdeling	Auteur	Paraaf
	Concept Definitief <i>*Maak de juiste status vet</i>	SLZ	WZ	Philips	
Vastgesteld door	Datum			Gecontroleerd	
B&W					
Gemeenteraad					

Inhoudsopgave

Cultuur verbindt	1
Beleidskader 'Cultuureducatie Opmeer'	1
Beleidskader 'Cultuureducatie Opmeer'	2
Cultuur verbindt	2
Inhoudsopgave	3
Hoofdstuk 1 Aanleiding	4
Aanleiding	4
Hoofdstuk 2 Cultuureducatie en cultuurparticipatie	4
2.1 Wat is cultuureducatie en cultuurparticipatie?	4
2.2 De waarde van cultuureducatie en cultuurparticipatie	5
Hoofdstuk 3 Actuele ontwikkelingen	5
3.1 Landelijk	5
3.2 Provinciaal	6
3.3 Lokaal	7
Hoofdstuk 4 Cultuureducatie Opmeer	7
4.1 Visie op cultuureducatie	7
4.2 Beleidsdoelen	8
4.3 Speerpunten bij de beleidsdoelen	8
Hoofdstuk 5 Muziekeducatie Opmeer	11
5.1 Het belang van muziekeducatie	11
5.2 Landelijke visie op muziekeducatie	11
5.3 Gemeentelijke visie en beleidsdoelen muziekeducatie	12
5.4 Gemeentelijke beleidsvrijheid hoe muziekeducatie te regelen	12
5.5 Gemeentelijke beleidsspeerpunten	13
Hoofdstuk 6 Tot slot	15

Hoofdstuk 1 Aanleiding

Aanleiding

Directe aanleiding voor het opstellen van dit beleidskader 'Cultuureducatie & Cultuurparticipatie Opmeer' is dat in 2016 een besluit genomen moet worden over de toekomstperspectieven van de gemeentelijke Muziek- en Dansschool Opmeer (MDO). De leerlingenaantallen en daarmee de inkomsten uit lesgeelden lopen de laatste jaren terug. De raad heeft een bezuinigingstaakstelling aan de MDO opgelegd, oplopend tot € 90.000,00 in 2018. Bureau Haker heeft in 2015 op basis van het raadsbesluit d.d. 6-11-2014 in opdracht van het college onderzocht of en in hoeverre deze taakstellende bezuiniging kan worden gerealiseerd. In het onderzoeksrapport 'Opmaat naar meer', d.d. 22-8-2015, staan drie scenario's over de toekomst van de MDO. Muziekeducatie is een onderdeel van cultuureducatie. Dit gemeentelijk beleidskader cultuureducatie is nodig om te besluiten wat we willen met cultuureducatie in het algemeen en muziekeducatie in het bijzonder. Op basis van dit beleidskader en de het genoemde onderzoeksrapport kunnen wij een besluit nemen over de MDO.

Hoofdstuk 2 Cultuureducatie en cultuurparticipatie

2.1 Wat is cultuureducatie en cultuurparticipatie?

Cultuureducatie is: 'alle vormen van educatie, waarbij kunst en cultuur als middel of doel worden ingezet'. Cultuureducatie is de basis, het fundament voor cultuurparticipatie. Cultuur komt van cultus, afgeleid van het werkwoord 'colere': behouden, verzorgen, vereren. In brede zin wordt cultuur geïnterpreteerd als: 'alles wat de mens voortbrengt, verbouwt, onderhoudt en vereert'. Cultuur smeedt mensen aaneen tot een groep, verschaft hen identiteit. Kunst is een product van cultuur. Het woord 'kunst' komt van kennen, weten. Kunst is het resultaat van ons weten (en ook van onze handigheid). Kunst is dus niet de gehele cultuur, maar is er een wezenlijk onderdeel van. Bij kunst gaat het niet alleen om schilderijen en beelden. Ook muziek, films, fotografie, literatuur, poëzie, theater, dans en architectuur zijn vormen van kunst. Het begrip cultuur wordt vaak nog breder opgevat. Zo worden bijvoorbeeld het plaatselijke dialect, lokale gebruiken en rituelen, feesten en volksverhalen ook als cultuur gezien. Het deelnemen aan een culturele activiteit of het kijken naar een kunstwerk wordt cultuurparticipatie genoemd. Dit kan dus ook het maken van een film, het inzetten voor een zangvereniging of het luisteren naar een muziekstuk zijn. Het spreekwoord 'jong geleerd, oud gedaan' is hierop zeker van toepassing. Wanneer kinderen en jongeren tijdens hun schoolloopbaan de kans krijgen om hun creativiteit en talenten te ontwikkelen, kunnen zij op latere leeftijd beter participeren binnen hun culturele omgeving en binnen de samenleving.

Definitie cultuureducatie en -participatie: we verstaan hieronder alle vormen van educatie, waarin cultuur als doel of middel wordt ingezet. Cultuureducatie is leren over cultuur, door cultuur en met cultuur. Inwoners kunnen actief of passief kennismaken met de verschillende cultuuruitingen en verdiepen in inzichten.

2.2 De waarde van cultuureducatie en cultuurparticipatie

Cultuureducatie is een middel om cultuurparticipatie te bevorderen. Cultuurparticipatie stimuleert de maatschappelijke deelname en gemeenschapsvorming. Naast de intrinsieke waarde van cultuur (en kunst), draagt cultuurparticipatie (zowel actief als receptief) wezenlijk bij aan het welzijn van onze inwoners, de leefbaarheid en sociale samenhang. Bij toneelverenigingen, koren, bandjes, leesgroepen etc. ontmoeten mensen elkaar. Zij zetten zich belangeloos in voor elkaar en voor de vereniging. Zij zijn niet alleen bezig met hun hobby of passie, maar onderhouden ook een sociaal netwerk. Dit zijn belangrijke voorwaarden voor actief burgerschap. Een plek om zoveel mogelijk mensen in aanraking te brengen met kunst en cultuur is het (primair) onderwijs. Daar zijn alle kinderen verzameld en krijgen ze, ongeacht hun achtergrond of sociale situatie, de kans om kennis te maken met kunst en cultuur en hun talenten te ontdekken. Onze focus bij cultuureducatie ligt dan ook op kinderen in de leeftijd van het primair onderwijs.

Vooral actieve en receptieve cultuureducatie en cultuurparticipatie dragen bij aan het welzijn van mensen. Actieve cultuureducatie en -participatie staat voor de uitvoerende praktijk: het leren omgaan met materialen, gereedschappen en instrumenten om zelf kunst(zinnige) producten te maken. Receptieve cultuureducatie en -participatie is: confrontaties met kunst: het (leren) ervaren en ondergaan van (kijken en luisteren naar) tentoonstellingen, concerten, optredens en uitvoeringen van kunstenaars.

Reflectieve cultuureducatie is: het leren beschouwen en interpreteren van kunst.

Reflectieve cultuureducatie gaat verder dan alleen de bevordering van welzijn. Daarom heeft de gemeente hierin geen rol.

Wij vinden actieve en receptieve cultuureducatie en cultuurparticipatie belangrijk. Dit draagt bij aan het welzijn van onze inwoners en het vergroot de leefbaarheid en sociale samenhang. Onze focus bij cultuureducatie ligt op kinderen in de leeftijd van het primair onderwijs. De gemeente heeft hierin een stimulerende en faciliterende rol.

Hoofdstuk 3 Actuele ontwikkelingen

3.1 Landelijk

Minister van OCW (Jet Bussemaker) stelt dat cultuur verbindt. Cultuur is een onderdeel van een brede maatschappelijke agenda¹. Landelijke speerpunten zijn:

a Cultuur verbinden met de domeinen welzijn, zorg, sport en onderwijs

Vanwege de maatschappelijke betekenis van cultuur moet cultuureducatie verbonden worden met de domeinen welzijn, zorg, sport en onderwijs. Binnen deze domeinen spelen maatschappelijke thema's en vraagstukken. Creativiteit en innovatie zijn voor de aanpak daarvan belangrijk. De cultuursector en cultuureducatie en -participatie zijn een belangrijke motor voor creativiteit en innovatie.

b Cultuur & ouderenzorg

Cultuur en ouderenzorg² moeten meer verbonden worden. Cultuureducatie en -participatie dragen positief bij aan het welzijn van mensen. Cultuur kan worden ingezet specifiek in de ouderenzorg.

¹ Brief Minister OCW d.d. 8-7-2014 'Cultuur verbindt: een ruimte blik op cultuurbeleid'.

c Verbinding top en breedte in de cultuursector

Dit moet gebeuren, net zoals in de sportsector top- en breedtesport met elkaar verbonden zijn. Top en breedte kunnen van elkaar leren. Alle (lokale) beoefenaars, amateur en professional, maken allen onderdeel uit van hetzelfde bloeiende culturele leven. Van elkaar leren, verbindt met elkaar en bevordert de sociale cohesie.

d samenwerking cultuur en sport

Sport/beweeg- en cultuurverenigingen moeten meer samenwerken op het gebied van 'maatschappelijk verantwoord verenigen' (mvv). De verenigingen kunnen bij het uitvoeren van hun kernactiviteit verantwoordelijkheid nemen voor de maatschappelijke context waarin die plaatsvindt.³ Ze leggen verbindingen met welzijn, gezondheid, veiligheid, duurzaamheid, milieu en sociale context. Het culturaanbod en sportevenementen moeten elkaar ondersteunen.⁴

Wij willen cultuur verbinden worden met de domeinen welzijn & zorg, sport en onderwijs.

Wij hebben specifieke aandacht voor cultuur in relatie tot kwetsbare doelgroepen/ouderenzorg. Wij stimuleren verbinding in de top en breedte in de cultuursector en samenwerking tussen cultuur en sport.

3.2 Provinciaal

In de nota 'De waarde van cultuur' hebben Provinciale Staten de inhoudelijke beleidskaders voor het cultuurbeleid 2013-2016 vastgesteld. De opgave is om de waarde van cultuur te blijven versterken en vergroten. De Provincie doet dit aan de hand van drie met elkaar samenhangende thema's:

- 1) Cultuur en Ruimte: kerntaken op het gebied van erfgoed;
- 2) Cultuur en Economie: betere toeristische en recreatieve benutting van erfgoed en cultureel aanbod door het bevorderen van meer gebiedsgerichte samenwerking en nauwere samenwerking met economische partijen;
- 3) Culturele infrastructuur: bereikbaar houden en toegankelijk maken van het brede culturele aanbod.

Er zijn flinke bezuinigingen op cultuur doorgevoerd. De Provincie legt vanaf 2017 de focus op haar rol als aanjager, verbinder/netwerker, expert/kennismakelaar en facilitator en minder op die van subsidiegever. Het nieuwe beleid van de Provincie vanaf januari 2017 richt zich op monumenten, archeologie, culturele infrastructuur, cultuureducatie en bibliotheken. Cultuurhistorie, de spreiding en toegankelijkheid van culturele voorzieningen en verbinding zoeken met andere beleidsvelden ziet de provincie als zijn kerntaken.

De provincie heeft wel toegezegd mee te zullen doen in de nieuwe regeling 'Cultuur met Kwaliteit' (CMK) (per 2017). Dit zal vooral een financiële rol zijn. Voor die financiën zet de provincie Plein C in om een vergelijkbare rol te spelen als in de huidige regeling. Alleen zullen de financiën vanaf 2017 wel minder zijn dat wat ze nu zijn. CMK is de titel van de landelijke regeling. Het Westfrie

² Basis is het convenant 'Ouderen en cultuur' d.d. 18-6-2013, een initiatief van de ouderen vermogensfondsen RCOAK en Fonds Sluyterman van Loo, het VSBfonds, het Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst, het Fonds Cultuurparticipatie en de Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligers (VON), ondertekend door o.a. de Ministeries van OCW en VWS.

³ Definitie zoals gehanteerd door Maatschappelijk Verantwoord Verenigen Nederland (MVV).

⁴ Een fraai voorbeeld is het inhuldigingsfeest van Koning Willem Alexander, waarbij sport en cultuur in elkaar overvloeiden.

uitvoeringsplan wat daaronder valt en geschreven is door de Blauwe Schuit en de bibliotheek heet: 'Cultuleren'.

De rol van de provincie ligt op haar rol als aanjager, verbinder/netwerker, expert/kennismakelaar en facilitator en minder op die van subsidiegever. De provincie doet wel mee in de nieuwe regeling 'Cultuur met Kwaliteit'. In de Westfriese regionale samenwerking bekijken we hoe we in 2017 verder gaan met het programma 'Cultuleren'.

3.3 Lokaal

Raadsprogramma 2014-2018 'Samen werken aan duurzame zorg, werk en welzijn' Onze visie in hoofdstuk 6 'Sport, cultuur en recreatie' is:

Voor de inwoners van Opmeer zijn er voldoende culturele mogelijkheden. Bijzondere aandacht is er voor het cultureel erfgoed van Opmeer en de regio.

Onze ambities zijn:

- *culturele initiatieven te stimuleren en eventueel te ondersteunen en*
- *bestaande culturele voorzieningen te behouden.*

In programma 7 'Zorg en Welzijn' is onze visie:

We streven naar optimale participatie, waardoor sociale samenhang en leefbaarheid van de verschillende dorpskernen wordt gemaximaliseerd en inwoners zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen.

Onze ambities zijn

- *met preventie mensen uit de zorg te houden;*
- *inzetten op de eigen kracht door 'de kanteling';*
- *jongeren worden bij hun ontwikkeling begeleid op een wijze waarop zij zich ten volle kunnen ontplooiën en deel kunnen nemen aan de maatschappij en*
- *ouderen worden waar nodig vanuit de gemeente ondersteund om deel te kunnen blijven nemen aan de maatschappij.*

Cultuureducatie is een middel om cultuurparticipatie te bevorderen. Wij vinden cultuurparticipatie belangrijk om bij te dragen aan de realisering van bovengenoemde ambities uit het raadsprogramma.

Hoofdstuk 4 Cultuureducatie Opmeer

4.1 Visie op cultuureducatie

Wij onderkennen het belang van een goede culturele infrastructuur en de inzet op cultuureducatie en –participatie. Cultuur creëert samenhang, verbinding, diversiteit en dynamiek. Cultuureducatie is belangrijk voor de sociale en emotionele ontwikkeling van de (jonge) mens. Cultuureducatie en participatie maakt creatief; creativiteit is een cruciaal in onze huidige kenniseconomie.

Cultuurparticipatie draagt bij aan het welzijn van mensen en hun actieve deelname aan de maatschappij. Wij verbinden cultuureducatie met de domeinen welzijn, zorg en sport. Onze focus ligt op jeugd en kwetsbare groepen/ouderenzorg.

Vanuit onze visie dat cultuureducatie bijdraagt aan het welzijn van mensen, stimuleren wij op basis van dit beleidskader cultuureducatieve activiteiten in de gemeente Opmeer.

4.2 Beleidsdoelen

We formuleren de onderstaande drie beleidsdoelen:

Beleidsdoel 1: <i>verbinding cultuureducatie met het domein onderwijs</i>
Cultuureducatie draagt in belangrijke mate bij aan de ontwikkeling van kinderen tot actieve, zelfstandige en creatieve inwoners. Een creatieve houding is belangrijk in een tijd dat veranderingen steeds sneller en minder voorspelbaar plaatsvinden: je moet weten wat je moet doen als je niet weet wat je moet doen. Een creatieve houding draagt bij aan het vinden van nieuwe oplossingen voor ingewikkelde maatschappelijke opgaven.
Beleidsdoel 2: <i>verbinding cultuureducatie met het domein welzijn & zorg</i>
Wij stimuleren cultuurparticipatie door cultuureducatie, als toegevoegde waarde om de leefbaarheid van onze lokale samenleving en de zelfredzaamheid te versterken.
Beleidsdoel 3: <i>verbinding cultuureducatie met het domein sport</i>
Zowel de sportsector als de cultuursector bereiken grote groepen inwoners in de lokale samenleving en kennen grote aantallen beoefenaars en vrijwilligers. We stimuleren de samenwerking tussen de sport- en cultuursector.

4.3 Speerpunten bij de beleidsdoelen

Om deze beleidsdoelen te realiseren, hebben we per beleidsdoel een aantal speerpunten geformuleerd. In feite de 'wat-vragen':

Wat willen wij? Wij willen dat cultuureducatie wordt ingezet als communicatiemiddel

Hoe dat gebeurt, willen wij overlaten aan het veld: de organisaties op het gebied van kunst & cultuur, zorg & welzijn, sport etc.. Zij hebben immers de inhoudelijke expertise.

Het veld kan (project)voorstellen indienen, die wij beoordelen. Uitgangspunt daarbij is dat uitvoering gebeurt binnen bestaande (subsidie)budgetten.

We leggen het accent op de beleidsdoelen 1 en 2, daarom hebben we onder deze beleidsdoelen de meeste speerpunten benoemd. Prioritering van de speerpunten gebeurt in een jaarprogramma. Het jaarprogramma is niet statisch, maar dynamisch. Dat wil zeggen dat de in dit beleidskader genoemde speerpunten op basis van maatschappelijke ontwikkelingen zo nodig kunnen worden bijgesteld, vervallen of er komen nieuwe bij.

Beleidsdoel 2: <i>verbinding cultuureducatie met het domein welzijn & zorg</i>	
	Speerpunten en toelichting
1	<u>cultuureducatie als communicatiemiddel</u> 'Een beeld zegt meer dan duizend woorden'. Fotografie, beeldende kunst, maar ook andere kunstvormen, maken zichtbaar wat vaak onuitgesproken blijft. De gevoelens en waarheden achter de cijfers. Zij dragen bij aan het verkleinen van stigma's, doordat het de situatie van de ander invoelbaar maakt. Dit kan zorgen

	<p>voor verandering in denken. Mensen herkennen zich in de thema's die kunstenaars hebben gekozen. Dat zorgt voor erkenning.</p> <p><i>Voorbeeld:</i></p> <p>De roman <i>Hersenschimmen</i> (schrijver J. Bernlef) maakte een groot publiek bekend met de verschijnselen van dementie.</p>
2	<p><u>cultuureducatie draagt bij aan gemeenschapsvorming en sociale cohesie</u></p> <p>Burgers moeten het zelf- en samendoen. De gemeente moet een goed beeld hebben van hun behoeften en daarop inspelen. Dat kan door de inzet van cultuur.</p> <p><i>Voorbeeld:</i></p> <p>Een project van bewoners en kunstenaars, in samenwerking met gemeente(lijk woningbedrijf) en opbouwwerk, gericht op het opsporen van eenzaamheid en versterken van de verbindingen in de dorpen en kernen.</p>
3	<p><u>cultuureducatie draagt bij aan het welzijn van onze inwoners</u></p> <p>Cultuur biedt ontspanning, herkenning, troost en heeft een sociale functie (samen van cultuur genieten). Mensen die zorg hebben en hun mantelzorgers moeten de mogelijkheid hebben deel te nemen aan culturele activiteiten, de zinnen te verzetten, mensen te ontmoeten en ervaringen uit te willen. Cultuur moet worden gebracht naar de mensen die er niet zelf naar toe kunnen. Fysieke of sociale beperkingen moeten zo min mogelijk een belemmering vormen om kunst te beoefenen. Ook kunst maken is een manier om je te uiten en om andere mensen te ontmoeten.</p> <p><i>Voorbeeld:</i></p> <p>Creatieve therapie aan huis, op school, een wijksteunpunt of in een (zorg)instelling, aangeboden door een (lokale) organisatie op het gebied van kunst & cultuur (muziekles, muziektherapie, tekenen, boetseren, beeldende therapie etc.) en die daarnaast gespecialiseerd is in het werken met ouderen en mensen die chronisch ziek zijn.</p>
4	<p><u>Cultuureducatie en ouderenzorg</u></p> <p>Meer aandacht voor cultuureducatie en -participatie door ouderen. Bruggen slaan tussen kunst & cultuur en maatschappelijke participatie, welzijn en zorg van specifiek de ouderen.</p> <p><i>Voorbeeld:</i></p> <p>Ontwikkelen van een 'themakoffer' met 'voorwerpen van vroeger' in de zorg. Dit helpt (licht) dementerenden om herinneringen op te halen uit het verleden. Dit stimuleert interactie en haalt ouderen uit hun isolement.</p>
5	<p><u>Cultuureducatie en innovatie</u></p> <p>Door haar innovatieve vermogen draagt cultuur bij aan verbeteringen in de zorg. Cultuur speelt een belangrijke rol in de scholing van mensen, bijvoorbeeld in het omgaan met lastige situaties of in de nascholing van bijvoorbeeld huisartsen of wijkteams.</p> <p><i>Voorbeeld:</i></p> <p>De Bredase Stichting De Cultuurkantine organiseert kunstzinnige projecten voor jeugdigen voor wie kunst minder vanzelfsprekend is. De Cultuurkantine geeft kinderen in de jeugdzorg de kans om samen met een kunstenaar in dienst atelier een kunstwerk te maken. Schilderkunst, beeldhouwkunst, grafiek, film, fotografie,</p>

	computeranimatie, alles is mogelijk. Via de gekozen kunstvorm laten kinderen zien wie ze zijn, wat ze willen of wat hun dromen zijn.
6	<u>Cultuureducatie door inzet van de bibliotheekfunctie</u> Lezen maakt meedoen mogelijk. Goed kunnen lezen is immers een voorwaarde voor zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie. De bibliotheek in Opmeer zet sterk in op cultuureducatie en ontmoetingen rond cultuur. De bibliotheek gaat van collectie naar connectie, is daar te vinden waar de mensen zich op hun leefpad bevinden. De bibliotheek heeft ontmoetingsplekken, waar mensen van alle leeftijden en uit alle lagen van de bevolking met elkaar in gesprek kunnen gaan en daardoor sociaal kunnen meedoen. De bibliotheek biedt een podium voor verbindende activiteiten. De bibliotheek werkt actief samen met alle lokale organisaties op het gebied van onder andere kunst & cultuur, welzijn & zorg, sport.
7	<u>Cultuureducatie in samenhang</u> Veel lokale organisaties zijn op veel plekken, voor veel doelgroepen met veel verschillende cultuureducatie activiteiten bezig. We stimuleren verbinding en afstemming hierin door het oprichten van een lokaal netwerk: Cultureel Netwerk @ Opmeer: CN@O. We nemen hierin een regierol.

Beleidsdoel 1: *verbinding cultuureducatie met het domein onderwijs*

Speerpunten en toelichting

1	<u>Voortzetting Cultuureducatie met Kwaliteit op alle scholen voor primair onderwijs</u> Cultuureducatie met Kwaliteit wordt in de komende landelijke beleidsperiode 2017-2020 voortgezet. Er zal een subsidieaanvraag worden gedaan, zodat de middelen per 1-1-2017 in het primair onderwijs kunnen worden aangewend.
2	<u>Versterken bibliotheekfunctie in en buiten de scholen</u> Leesvaardigheid is de basis voor alle schoolprestaties en van steeds groter belang in de kennismaatschappij die Nederland is. Wetenschappelijk onderzoek heeft uitgewezen dat er een sterk verband is tussen lezen voor het plezier, het lezen van literatuur en schoolprestaties. Voorbeeld: met het programma Bibliotheek op school biedt de bibliotheeksector aan het onderwijs en aan leerkrachten handvatten om door middel van voorlezen, vrij lezen en informatievaardigheden, het (taal)onderwijs te versterken. Het landelijke project De VoorleesExpress vergroot het (voor)leesplezier en het stimuleert een positief leefklimaat in gezinnen met een taalachterstand.

Beleidsdoel 3: *verbinding cultuureducatie met het domein sport*

Speerpunten en toelichting

1	<u>Stimuleren maatschappelijke samenwerking tussen sport en cultuur</u> Sport en cultuur kunnen elkaar veel bieden bij de organisatie en programmering van evenementen. <i>Voorbeeld:</i> Het programma 'Scoren in de wijk' van FC Twente richt zich met diverse projecten op sport, gezondheid, scholing en betrokkenheid. Een vast onderdeel is het maken van muziektheatervoorstellingen voor en met wijkbewoners.
---	--

Hoofdstuk 5 Muziekeducatie Opmeer

5.1 Het belang van muziekeducatie

Muziekeducatie is één van de disciplines binnen cultuureducatie. Musiceren heeft een zeer positieve invloed op de gemoedstoestand en op de intelligentie. De betekenis van muziek is veel groter dan woorden, beelden of geuren. Onze hersenen zijn immers zeer gevoelig voor het herkennen van patronen (klank, trillingen) en daarmee heeft muziek een veel diepere betekenis dan andere communicatievormen. Dit blijkt uit diverse onderzoeken. Wij vinden daarom muziekeducatie een belangrijke pijler in de cultuureducatie.

5.2 Landelijke visie op muziekeducatie

De landelijke visie is dat het een recht is van elk kind en van elke groepsleerkracht om kwalitatief goed muziekonderwijs te krijgen. Momenteel bereikt het programma Cultuureducatie met Kwaliteit ongeveer een derde van de Nederlandse kinderen. De Minister streeft naar landelijke dekking en wil bijdragen aan de kwaliteit en samenhang van dit onderwijs. Scholen kunnen voor drie jaar subsidie aanvragen bij het Fonds voor Cultuurparticipatie. Vijf van de zeven basisscholen in Opmeer hebben dit gedaan. 3 van de 5 gaan een subsidie ontvangen. In oktober 2016 kan er nogmaals subsidie worden aangevraagd. De hoogte van de subsidie wordt bepaald door het aantal leerlingen op een school, en de scholen moeten een gelijke financiële bijdrage leveren (maximaal 60% van het subsidiebedrag mag in de vorm van personeelsuren).

De aanvraag op basis van de Impuls muziekonderwijs moet gaan over drie onderdelen:

- structureel muziekonderwijs;
- deskundigheidsbevordering;
- verbinding binnen- en buitenschools aanbod.

Het accent in de Impuls muziekonderwijs ligt niet op het ontwikkelen van nieuwe methoden of leerlijnen, maar op het benutten van dat wat er al is. Er moet een samenwerkingsovereenkomst zijn van de school met minimaal één lokale of regionale culturele instelling met muziekexpertise. Met de subsidie uit de Impuls Muziekonderwijs moeten scholen zorgen voor duurzaam muziekonderwijs, met meer en betere muzieklessen, voor het opleiden van leerkrachten of muziekdocenten en de hiervoor al genoemde samenwerking. Dit biedt dus volop kansen om de Impuls muziekonderwijs en de 'muziekeducatie nieuwe stijl' met elkaar te verbinden en op elkaar af te stemmen.

Alle ambities leiden uiteindelijk tot meer en betere muziekbeoefening door kinderen binnen en buiten de school. Kinderen kunnen in 2020 beter samen zingen en samen spelen, en hebben meer waardering voor muziek. In 2020 krijgen alle kinderen in Nederland van 2,5 tot 12 jaar structureel muziekonderwijs. De Minister vindt het ongewenst en onrealistisch om de verantwoordelijkheid voor goede muziekeducatie uitsluitend bij scholen neer te leggen. Muziekonderwijs is een belangrijk onderdeel van de vorming van onze kinderen en daarmee dus een publieke taak, waarin de gemeente zijn rol moet nemen.

5.3 Gemeentelijke visie en beleidsdoelen muziekeducatie

Visie:

Muziek is een fundamenteel deel van onze cultuur en speelt een grote rol in de opvoeding van een kind. Muziek maken heeft een positieve uitwerking op de cognitieve ontwikkeling van kinderen. Muziek is een integraal onderdeel van cultuureducatie. Onkansrijk op te groeien in Opmeer heeft muziek een plaats in de thuissituatie, binnen school, buiten school en binnen verenigingen/netwerkverbanden die daarbij samenwerken met het onderwijs en de directe omgeving van het kind. Muziek is daarnaast belangrijk in het gehele sociale domein, omdat actieve muziekparticipatie bijdraagt aan zelfredzaamheid en sociale cohesie en kan worden ingezet voor specifieke kwetsbare doelgroepen.

5.4 Gemeentelijke beleidsvrijheid hoe muziekeducatie te regelen

De gemeente heeft volop beleidsvrijheid om een keuze te maken hoe zij muziekeducatie wil regelen. Om de gemeentelijke beleidsdoelen en speerpunten uit de volgende paragraaf 5.5 te kunnen realiseren, moeten scherpe keuzes gemaakt worden over de inzet van de beschikbare financiële middelen. In het muziekonderwijs onderscheiden we vier fasen:

- 1 in aanraking komen met: kennis maken met muziek;
- 2 oriëntatie op: bekwamen in het bespelen van muziekinstrumenten;
- 3 doorontwikkeling van de scholing: verdiepen van het bespelen van een instrument;
- 4 specialisatie: talentontwikkeling en (voor)opleiding.

Fase 1 is bedoeld om zo veel mogelijk kinderen kennis te laten maken met muziek. Muziekles aan jonge kinderen maakt ze slimmer, zij ontwikkelen een beter geheugen en worden taalvaardiger. Musicerende kinderen hebben ook een beter wiskundig en natuurkundig inzicht. Sociaal zwakke en in hun cognitieve ontwikkeling achterlopende kinderen (met een lager IQ dan gemiddeld) profiteren ook van muziekeducatie. Bij (kwetsbare) ouderen, bij voorbeeld met dementie, blijkt dat muziek hun welzijn positief beïnvloedt, vereenzaming tegen kan gaan en het is ook een manier om contact te maken en vereenzaming tegen te gaan. Ook voor mensen met

In fase 2 kunnen kinderen (gesubsidieerd) individueel instrumentale muzieklessen volgen, zodat zij een instrument leren bespelen. Dat gebeurt buitenschools. In deze fase kunnen ook kinderen van 12 t/m 18 jaar die (nog) niet (voldoende) muzikaal actief is of die door welke oorzaak ook kwetsbaar is, aan bod komen.

In de fasen 3 en 4 gaat het om talentontwikkeling. Dit zijn kinderen die in fase 2 een instrument leren bespelen en ontdekken dat zij talentvol zijn en die zich met muziekeducatie zodanig willen door ontwikkelen dat zij naar een hbo-opleiding muziek kunnen. Het kan ook gaan om kinderen die na de hbo-opleiding muziek willen door leren voor een master-opleiding op het conservatorium (universitair niveau). Toelating tot de hbo-opleiding muziek is mogelijk met minimaal een mbo-diploma niveau vier of een havo- of vwo-diploma en er zal (in de meeste gevallen) een auditie zijn. Tijdens de auditie wordt gekeken naar verschillende belangrijke punten, zoals de algemene indruk, presentatie, dynamiek, houding, adembeheersing, improvisatievermogen en ook het muzikaal vermogen.

Het is een gemeentelijke taak om te stimuleren dat zo veel mogelijk kinderen kennis maken met muziek (fase 1) en een instrument leren bespelen (fase 2). Ook is het een gemeentelijke taak om zo veel mogelijk kwetsbare groepen (ongeacht leeftijd) te bereiken met muziekeducatie, vanwege de positieve effecten van muziekeducatie op het welzijn van mensen in het algemeen en kwetsbare mensen in het bijzonder. Het beschikbare budget voor muziekeducatie moet volledig beschikbaar zijn om dit brede bereik te realiseren. Talentontwikkeling in de fasen 3 en 4 is geen gemeentelijke taak. In een scherpe keuze over de inzet van middelen voor muziekeducatie betekent dit dat we geen (verdere) financiële verantwoordelijkheid voor muzieklessen in de fase 3 en fase 4 nemen. We bieden wel faciliteiten aan docenten die deze lessen op commerciële basis willen verzorgen. We vinden een groter en breder bereik van muziekeducatie belangrijker dan verdieping en het langjarig financieel ondersteunen van een relatief kleine groep leerlingen in de fasen 3 en 4. Daarnaast zijn we van mening dat muziekeducatie lessen voor niet kwetsbare doelgroep een 12+ kunnen worden overgelaten aan het private domein en de vrije markt. De (beperkte) gemeentelijke middelen moeten volledig beschikbaar zijn voor de focusgroepen 2,5 t/m 12 jaar (binnen- en buitenschools) en voor de kwetsbare doelgroepen.

Mensen met een inkomen tot 120% van het minimuminkomen en een bescheiden vermogen kunnen een bijdrage uit het Doe Mee-fonds vragen. Is het inkomen iets hoger, dan kan een gedeelte van de bijdrage uit het Doe Mee-fonds mogelijk zijn. Met het Doe Mee-fonds komen sociale, sportieve en culturele activiteiten (dus ook muziekeducatie) vanuit de bijzondere bijstand voor een vergoeding in aanmerking. Voor kinderen op de basisschool die hiervoor in aanmerking komen is de bijdrage € 250 per jaar; voor kinderen op het voortgezet onderwijs of op een beroepsopleiding € 365 per jaar. Gaat het kind van het basisonderwijs naar vervolgonderwijs dan is de bijdrage eenmalig € 200. Er bestaat voor het eerst recht in het jaar waarin het kind 4 wordt en voor het laatst in het kalenderjaar dat het kind 18 jaar wordt. De bijdrage uit het Doe Mee-fonds kan dus ook worden gebruikt voor een kind dat in fase 3 of 4 zit v.w.b. muziekeducatie.

5.5 Gemeentelijke beleidsspeerpunten

Voor onze visie op muziekeducatie gelden de zelfde beleidsspeerpunten als genoemd in hoofdstuk 4. Bij muziekeducatie willen we vooral inzetten op de beleidsspeerpunten 1 en 2: verbinding met respectievelijk het domein welzijn & zorg en onderwijs. Wij geven prioriteit aan:

- Het ondersteunen van muziekeducatie in het onderwijs;
- Het faciliteren van muziekprojecten in het sociale domein;

Beleidsdoel 1: *verbinding muziekeducatie met het domein onderwijs*

Speerpunten en toelichting

1	<p><u>Ondersteuning doorlopende leerlijn muziekeducatie voor kinderen van 2,5 tot 12 jaar</u></p> <p>De kennismaking met muziek en muziekbeoefening waarop elk kind recht heeft, vindt op school plaats in een doorlopende leerlijn.</p> <p>Dit betekent dat er op school een betekenisvol aantal uren per maand muziekonderwijs wordt gegeven door gekwalificeerde leerkrachten, vanuit een doorlopende leerlijn. Via deze leerlijn maken zij niet alleen kennis met muziek en muziekbeoefening, maar kunnen zij zich er ook - net als in andere vakken - verder in ontwikkelen.</p>
2	<p><u>Er is naast binnenschools een breed toegankelijk buiten- en naschools aanbod van muziekeducatie.</u></p> <p>We stimuleren dat er buiten en naschool een gevarieerd aanbod van goede kwaliteit is tegen een redelijke prijs verkrijgbaar. Wij vormen een visie op voor- en vroegschoolse educatie en op wat er op het gebied van muziekeducatie na school geboden wordt via de verlengde schooldag, naschoolse opvang, welzijnsverenigingen, muziekverenigingen als fanfares, koren, harmonieën, ensembles en orkesten. Bij een gevarieerd aanbod gaat het niet alleen om de individuele muzieklessen, maar ook om het samen zingen in koren en samen spelen in verenigingen, ensembles, fanfares, harmonieën en orkesten. We betrekken hierbij de lokale aanbieders van muziekeducatie.</p>
3	<p><u>Structurele lokale samenwerking gericht op het versterken van de kwaliteit van muziekonderwijs en die van de infrastructuur</u></p> <p>Wij organiseren twee maal per jaar een overleg met schoolbestuurders, schoolleiders, vakleerkrachten, groepsleerkrachten en andere culturele / muzikale instellingen met het doel om de ontwikkeling en kwaliteit van muziekeducatie en die van de infrastructuur gezamenlijk te bespreken. Gezamenlijk regisseren wij het proces dat leidt tot een sluitend en dekkend plan voor binnen-, buiten- en naschoolse muziekonderwijs en de wisselwerking daartussen.</p>
4	<p><u>Initiatief ontwikkeling aanbod muziekeducatie kinderen 2,5 tot 4 jaar en buitenschools aanbod</u></p> <p>Wij nodigen lokale partners uit gezamenlijk een plan hiervoor te ontwikkelen. Wij stimuleren de ontwikkeling van een aanbod op basis van de vraag van de scholen en vanuit de samenleving, dat aanvullend is op de doorgaande leerlijn muziekonderwijs.</p>

Beleidsdoel 2: *verbinding muziekeducatie met het domein welzijn & zorg*

Speerpunten en toelichting

1	<p><u>Stimuleren en faciliteren muziekprojecten in het maatschappelijke domein</u></p> <p>Wij nemen het initiatief om te stimuleren dat het muzikale veld gaat inzetten op zijn maatschappelijke rol. Dat kan door (projecten op het gebied van) muziekeducatie en -participatie in te zetten ter bevordering van de participatie van (kwetsbare) mensen aan het maatschappelijke leven. We stimuleren verbindingen tussen het culturele veld en het bredere gemeentelijke zorg- en welzijnsbeleid. Voorbeelden zijn: optredens in zorgcentra, muziek maken met en door bijzondere doelgroepen, zoals mensen met (beginnende) dementie of psychische en/of fysieke beperkingen. De uitdaging is dat het culturele veld actief verbindingen zoekt, samenwerking aangaat met mensen in de wijk en de deuren open zet.</p>
---	---

Hoofdstuk 6 Tot slot

Dit beleidskader cultuureducatie is richtinggevend. Verdere uitwerking van speerpunten zal plaatsvinden in samenwerking met het culturele veld. Prioritering gebeurt in de jaarplannen.